

- ◆ започаткувати щорічні семінари-практикуми з методики підготовки наукових матеріалів (доповіді, статті, монографії), що розраховані саме на молодих науковців, із залученням відповідальних редакторів, членів редколегій фахової преси для визначення вимог до підготовки наукових доповідей, статей як результатів НДР (вимог як з точки зору науковості, так і мовних, стилістичних, а також технічних вимог до оформлення тощо);
- ◆ порушити питання про надання співробітникам редакцій науково-практичних та науково-теоретичних фахових часописів статусу наукових працівників;
- ◆ національним бібліотекам, бібліотечним асоціаціям України активізувати співпрацю з засобами масової інформації щодо формування позитивного іміджу бібліотеки, бібліотечної професії зокрема;

- ◆ привернути увагу до необхідності негайної трансформації фахової освіти для забезпечення галузевих бібліотек країни спеціалістами відповідного фаху;
- ◆ редакціям фахових журналів: скоординувати роботу щодо висвітлення досвіду зарубіжних бібліотек за матеріалами іноземних періодичних видань з метою забезпечення повноти та систематичності інформування бібліотечної громадськості.

*Олена ВОСКОВОЙНИКОВА-ГУЗЄВА,
канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ*

© О. В. Воскобойнікова-Гузєва, 2002

Інтеграція знань і професій у діяльності бібліотекаря

На круглому столі «Інтеграція знань і професій у діяльності бібліотекаря» (наук. кер. – Л. А. Дубровіна, д-р іст. наук, проф., директор Інституту рукопису НБУВ, і Т. Б. Паславський, заст. директора ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України; вчений секретар – М. К. Іваннікова, м. н. с. НБУВ) були представлені 20 доповідей і повідомлень. Вони були присвячені актуальним питанням розвитку інтеграційних процесів у професійній підготовці працівників бібліотек і кадровому складі бібліотечних фахівців у період трансформації великих наукових та спеціалізованих бібліотек у комплексні документально-інформаційні, науково-дослідні і культурні центри, що збирають, зберігають та використовують найрізноманітніші документальні та електронні ресурси, рукописну спадщину, твори друку та документи усіх видів та на усіх носіях інформації, що створюються в Україні. Були відзначені стійкі інтеграційні процеси, що характеризують розвиток структури і функцій сучасної наукової бібліотеки, підвищення її ролі в суспільстві. Обговорені суперечності між потребами сучасного суспільства у високоосвіченому бібліотечному персоналі, широкому спектрі професій у бібліотеці та реальним станом професійної підготовки бібліотекарів у профільних вищих навчальних закладах; шляхи розвитку інтеграції знань у діяльності бібліотекаря.

Відбувся обмін досвідом між представниками спеціалізованих наукових бібліотек щодо організації співпраці між бібліотекарями та спеціалістами різних галузей знань, зокрема слід відзначити цікаве повідомлення Г. А. Войцехівської, директора Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки ім. В. Г. Заболотного, та С. В. Артамонової, канд. пед. наук, ученого секретаря цієї бібліотеки, про досвід їхньої бібліотеки у галузі співпраці із фахівцями щодо збереження

вітчизняної архітектурно-будівельної спадщини, підготовки читацьких конференцій, видання спільних наукових та науково-інформаційних праць, про заходи з підвищення кваліфікації кадрів.

Низка доповідей розкривала специфічні особливості у підготовці фахівців та їх професійного вдосконалення щодо напряму біографічних досліджень та біобібліографічної діяльності в НБУВ, необхідності перегляду методів евристичної діяльності бібліографів та біографістів. Серед доповідачів, зокрема, Т. В. Куриленко, канд. екон. наук, н. с. НБУВ, яка розповіла про методи аналізу бібліотечного фонду з метою пошуків біографічних видань у фондах бібліотек; С. М. Ляшко, канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ, яка висвітлила питання використання рукописних фондів для створення реєстру імен «Українського біографічного словника»; О. М. Яценка, канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ, який розповів про вимоги щодо професійних знань під час роботи з комп'ютерною базою даних «Національна біографістика». Деякі особливості роботи з фондами періодики на прикладі таких складних видань, як «Соціалістичний Київ», розкрито у доповіді М. І. Гончаренко, н. с. НБУВ, а «Губернських єпархіальних відомостей» – у доповіді Н. І. Мельник, канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ.

Питання специфічної підготовки бібліотекарів для роботи з колекціями книжок та творів друку – інший напрям обговорення на круглому столі. Зокрема, роботу з картографічним матеріалом було розглянуто у виступі Т. Б. Паславського, заст. директора ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України, а інтеграційні процеси у професійній підготовці музейних та бібліотечних працівників – С. М. Міщука, керівника Житомирського навчально-консультаційного центру Міжнародного науково-технічного центру; специфічні знання бібліотекаря, який пра-

цює з історичними колекціями, висвітлила **Л. В. Лисенко**, аспірантка НБУВ; дослідника в галузі книжкової справи – **О. З. Клименко**, канд. іст. наук, гол. бібліограф НБУВ.

Окрему дискусію викликало обговорення питань підготовки фахівців у галузі збереження, реставрації та консервації фондів, зокрема у доповідях **Т. І. Онищенко**, канд. техн. наук, викл. Української академії друкарства (Львів); **І. Є. Скобець**, канд. хім. наук, с. н. с. НБУВ; **С. І. Пруднікова**. Підкреслювалася відсутність науково-практичної бази підготовки таких кадрів в Україні, пропонувалися шляхи реалізації міжвідомчих комплексних програм у цій галузі, створення на базі великих бібліотек комплексних центрів з підготовки таких фахівців.

Окрему групу складала доповіді щодо специфіки діяльності фахівців у галузі рукописних книг та архівних працівників у сучасній бібліотеці, зокрема, підготовка археографів та архівістів, які, інтегруючись у діяльність бібліотек, водночас сприяють збагаченню їх бібліотечно-бібліографічної та енциклопедичної діяльності, розвитку спільних методів документознавства, узгодженню спільної термінології. Ці питання пролунали у виступах **В. А. Кучмаренко**, канд. іст. наук, зав. відділу НБУВ, про співробітництво архівістів та бібліографів при підготовці видань документів і довідників з історії

НАН України; **О. О. Колобова**, канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ, про питання інтеграції бібліотекаря і архівіста. Аспекти спільної діяльності й інтеграції знань археографів та бібліографів розкривалися у доповідях **Т. В. Міцан**, м. н. с. НБУВ; **С. В. Сохань**, м. н. с. НБУВ; **О. П. Степченко**, канд. іст. наук, зав. відділу НБУВ; **І. В. Клименко**, м. н. с. НБУВ; **М. К. Іваннікової**, м. н. с. НБУВ, у яких йшлося про специфічні особливості археографічної роботи з рукописними фондами і порушувалися питання про необхідність інтеграції методики при підготовці комплексних археографічних та бібліографічних праць.

Обговорювались також питання щодо поєднання різних знань у процесі підготовки фахівців, які мають базову бібліотечну освіту, наголошувалося на відсутності єдиної політики підготовки кадрів для наукових бібліотек, а також пропонувалися організаційні та науково-практичні засади для подолання традиційних та впровадження інноваційних процесів у бібліотеці.

Любов ДУБРОВІНА,

*д-р іст. наук, директор Інституту рукопису
НБУВ*

© Л. А. Дубровіна, 2002

Комп'ютерна культура бібліотекаря

Початок ХХІ ст. для бібліотекарів України – час активного освоєння комп'ютерних технологій і формування електронних інформаційних ресурсів. Наочним свідомством цього можна розглядати продемонстровані в рамках семінару-практикуму «Комп'ютерна культура бібліотекаря» вітчизняні бібліографічні, реферативні та повнотекстові бази даних (БД).

У вступному слові керівник семінару, зав. відділу НБУВ, канд. техн. наук **Л. Й. Костенко** відзначив, що в розвинених країнах роботи з інформатизації бібліотек підтримуються на найвищому державному рівні і мають відповідний статус. Держави «Великої сімки» віднесли такі роботи до числа 11 найбільш важливих науково-технічних проектів. У Росії аналогічні проекти проводяться в рамках федеральної цільової програми «Електронна Росія». Вітчизняні бібліотеки, на жаль, не мають належної підтримки з боку владних структур при створенні своїх електронних ресурсів. Показовим є такий приклад – у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 13 червня 2002 р. № 323-р «Про затвердження переліку завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2002 рік, їх державних замовників та обсягів фінансування» слово «бібліотека» не згадується взагалі. Однак нагальна потреба забезпечення конституційного права громадян на вільний доступ до інфор-

мації потребує активізації робіт з інформатизації книгозбірень – найдавніших суспільних інститутів, що здійснюють кумуляцію, збереження і використання документованих знань. Саме такий підхід дав змогу країнам Заходу в стислі строки досягнути вагомих результатів у сфері інформатизації суспільства, оскільки забезпечив включення накопичених упродовж століть бібліотечних фондів у нову інформаційну інфраструктуру суспільства, що базується на інтегрованих комп'ютерними мережами електронних документальних ресурсах.

Результати робіт зі створення електронних інформаційних ресурсів у НБУВ на семінарі продемонстрували наукові співробітники бібліотеки **О. В. Баркова**, **М. Б. Сорока** та **О. І. Жабін**. Тема виступу **О. В. Баркової** – фонд електронних документів з розвиненим пошуковим апаратом. Вона розповіла, що практичним роботам зі створення фонду комп'ютерних версій документів у бібліотеці передували цикл теоретичних досліджень, у процесі яких було розроблено системний підхід до формування електронних інформаційно-бібліотечних ресурсів. В його основу покладено принцип зацікавленості індивідуальних і колективних авторів (учених, митців, наукових установ, вищих навчальних закладів тощо) в доведенні інформації про результати своїх інтелектуальних напра-